

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Софія Орестівна Комаринець¹, Софія Геннадіївна Машталір²

Першочергове завдання стратегічного розвитку держави – вирішення проблем, які стосуються формування молодіжної політики, тому досліджено базові проблеми та виявлено основні напрями їх вирішення. Встановлено, що законодавство України потребує значних змін для підвищення ефективності реалізації молодіжної політики. До проблем у сфері нормативно-правового регулювання автори відносять: розбіжності в теоретичній базі, відсутність багатьох необхідних правових актів та невідповідність законодавства стандартам ЄС. Авторами визначено напрями вирішення нормативно-правових проблем у сфері молодіжної політики, зокрема: зміна вікових меж молоді у законодавстві України; забезпечення мотивації роботодавців для працевлаштування молоді; затвердження Закону України «Про перше місце роботи»; зміна підходу до формування стратегії молодіжної політики; гармонізація законодавства України до законодавства ЄС: впровадження тріступеневої структури реалізації молодіжної політики. За результатами дослідження встановлено, що економічними напрямками підвищення ефективності реалізації молодіжної політики є: збільшення фінансування на розвиток молодіжної політики; підвищення кваліфікації молодіжних працівників; розширення мережі молодіжних центрів та просторів; покращення системи моніторингу за допомогою впровадження обов'язкового щорічного звіту виконання програм та стратегій; впровадження молодіжних програм з метою залучення молоді до формування молодіжної політики; підвищення комунікації влади з молоддю, створення єдиного порталу з всією необхідною інформацією тощо.

Ключові слова: *молодь, молодіжна політика, проблеми молодіжної політики, нормативно-правові напрями вирішення проблем молодіжної політики, економічні напрями вирішення проблем економічної політики.*

Постановка проблеми. Ставлення держави до молоді та її проблем проявляється через впровадження чіткої та збалансованої державної молодіжної політики. Коли результатом такої політики стає створення всіх необхідних умов та забезпечення належних гарантій для соціального поступу та подальшого успішного розвитку молоді, вона може та хоче використовувати свій потенціал на благо суспільства. Тому вирішення проблем, які стосуються формування молодіжної політики, є першочерговим завданням стратегічного розвитку держави, що свідчить про актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми молодіжної політики висвітлено у працях В. Барабаша, І. Гайвановича, М. Головатого, В. Головенька, М. Гуцалової, І. Ільїнського, О. Корнієвського, А. Шаповала та інших [1–6], які досліджували різні їх аспекти та працювали над можливими напрямками їх вирішення. Зокрема, на думку М. Головатого, брак або неадекватне проведення молодіжної політики державою може викликати серйозні кризові явища як серед молоді, так і в державі в цілому [7].

Поняття «державна молодіжна політика» можна розглядати за трьома аспектами, як представлено у Таблиці 1. Відповідно до проведеної класифікації бачимо, що науковці в своїх дослідженнях визначають

поняття «державна молодіжна політика» по-різному. Найбільш доцільним, на нашу думку, є поєднання теоретичного та практичного аспектів, оскільки ефективна молодіжна політика повинна об'єднувати в собі якісну теоретичну базу та практичні рішення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відповідно до проблем, які стосуються різних аспектів реалізації молодіжної політики, слід виділяти окремі напрями вирішення, зокрема нормативно-правові та економічні. Серед проблем, які існують у нормативно-правовому забезпеченні здійснення державної молодіжної політики, виділяють, зокрема, брак термінологічної єдності та значну невідповідність законодавства України європейським стандартам [8]. Незважаючи на активне доопрацювання і доповнення законодавчої бази щодо реалізації державної молодіжної політики, існує потреба внесення значних змін для її удосконалення, вирішення суперечностей правових актів та їх безпосереднього виконання. Окремо виділяють проблеми необізнаності молоді щодо молодіжної політики, недостатність фінансування, ефективності реалізації молодіжної політики.

Мета статі. Об'єктом дослідження є проблеми молодіжної політики та можливі напрями їх вирішення, предметом – теоретичні та практичні аспекти

¹ Комаринець Софія Орестівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету «Львівська політехніка», e-mail: sofia.o.komarynets@lpnu.ua

² Машталір Софія Геннадіївна, магістр Національного університету «Львівська політехніка»

Таблиця 1 – Класифікація визначень поняття «державна молодіжна політика»

№ з/п	Аспект	Автор	Визначення
1.	Теоретичний аспект: Молодіжна політика, як система ідей	В. Барабаш, А. Шаповал	Під терміном «національна молодіжна політика» розуміють чітку та об'єктивну систему ідей, принципів та теоретичних положень, закріплених у законах, нормативних актах та інших документах щодо стану, ролі та перспектив молоді в прогресивному розвитку суспільства [1].
		М. Гуцалова	Молодіжна політика – система ідей, теоретичних основ стосовно місця та важливості молоді в сучасному суспільстві [2].
2.	Практичний аспект: Молодіжна політика, як сукупність дій інститутів	Закон України «Про основні засади молодіжної політики» від 27.04.2021	Молодіжна політика – напрям державної політики, спрямований на створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси, що здійснюються в інтересах дітей та молоді та за їх участю [3].
		В. Головенько, О. Корнієвський	Молодіжна політика є сукупністю дій всіх державних і громадських інституцій, але кожна інституція здійснює її відповідно до своїх можливостей та ініціатив [4].
3.	Поєднання теоретичного та практичного аспектів	І. Гайванович	Молодіжна політика – це, в першу чергу, система ідей, теоретичних положень про роль молоді в державі; а також, це практична діяльність суб'єктів такої політики задля формування і розвитку молоді в інтересах будівництва нового суспільства [5].
		І. Ільїнський	Молодіжна політика впроваджується з метою здобуття перспектив для майбутнього суспільства [6].

Джерело: сформовано авторами на основі [1–6]

забезпечення чіткого, ефективного та якісного здійснення молодіжної політики в Україні. Теоретичною та методологічною основою дослідження виступили праці вітчизняних науковців, які встановлювали дефініцію молодіжної політики, вивчали окремі її характеристики та аспекти формування, досліджували проблеми, які виникають при її реалізації та шукали ефективні та сучасні шляхи для їх вирішення. Метою дослідження є встановлення основних напрямів вирішення проблем молодіжної політики та пропонування заходів, які сприяють цьому. Дослідження дефініції, характеристик, аспектів формування молодіжної політики, проблем її функціонування відбувалося на основі дослідження нормативно-правової бази – законів України, Національної молодіжної стратегії, обласної молодіжної програми «Молодь Львівщини», інтернет-ресурсів тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для того, щоб сформувавши чітку та збалансовану державну молодіжну політику потрібно чітко визначити її мету, завдання та принципи, встановити об'єкт і основні напрями розвитку. Основною метою державної молодіжної політики України повинно бути забезпечення вимог для самореалізації молодих людей та розвиток молодіжних ініціатив на відкритих, системних та комплексних засадах, особливо коли йдеться про поглиблення соціальної політики та підвищення якості життя. До завдань державної молодіжної політики можна зарахувати: (1) створення гарантованої соціально-економічної, політичної та іншої необхідної бази для соціалізації молоді; (2) реалізацію запитів та інтересів молоді, проте не за рахунок невирішення проблем інших соціальних груп; (3) забезпечення соці-

ального захисту груп молоді, яка не спроможна самостійно вирішити свої проблеми; (4) створення необхідних умов для повноцінної діяльності молодіжних організацій, які забезпечують всебічний соціальний розвиток та розвиток молодого покоління; (5) координацію діяльності державних органів, партій, організацій, об'єднань для забезпечення умов для розвитку молоді; (6) допомоги молоді у реалізації їх талантів та творчих ініціатив тощо. Особливо актуальним сьогодні є сприяння соціальному, культурному та фізичному розвитку молоді; запобігання нерівності молоді за віковою ознакою; створення умов для участі молоді в соціально-економічному, політичному та культурному житті, надання молоді можливості обирати власний життєвий шлях та досягати особистого успіху, допомога у відкритті інноваційного потенціалу молоді на благо суспільства та самої молоді [3].

Серед основних принципів державної молодіжної політики зазначають участь молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики; забезпечення правового та соціального захисту громадян та створення усіх необхідних базових умов для подолання нерівності серед молоді у процесі її соціального формування та розвитку та підтримку ініціатив та пропозицій молоді щодо різних сфер функціонування держави [9]. Державна молодіжна політика повинна бути:

- чіткою – оскільки політика спрямовується на досягнення визначених цілей, вона повинна бути чітко сформованою;

- комплексною – заходи, спрямовані на вирішення проблем повинні між собою узгоджуватись, бути взаємно залежними й утворювати одне ціле – державну молодіжну політику;

– обґрунтованою – політика має будуватися на певній логіці, яка обґрунтовує ті чи інші дії;

– необхідною для впровадження на місцевому рівні – політика дає можливість залучати громадян до влади, що забезпечує підвищення ефективності політики в цілому [10];

– такою, яка забезпечує соціальний розвиток – політика передбачає розвиток молоді та громадянського суспільства;

– такою, що створює умови для успішного розвитку молоді – впровадження заходів, спрямованих на здобуття перспектив для майбутнього покоління [11].

Об'єктом молодіжної політики є молодь. Це важлива частина сучасного українського суспільства, носій інтелектуального потенціалу та вирішальний чинник соціально-економічного прогресу. За Законом України «Про основні засади молодіжної політики» молодь, молоді особи – це громадяни України, іноземці та особи без громадянства віком від 14 до 35 років, які перебувають на території України на законних підставах [3]. Молодь – наймобільніша соціальна група, яка легко адаптується до постійних змін та забезпечує розвиток та конкурентоспроможність держави на міжнародній арені. Проте, молоде покоління є дуже вразливим у зв'язку з недостатністю фінансового забезпечення та слабким рівнем реалізації потенціалу та можливостей; соціальним розшаруванням молоді з великих міст та сіл; постійним пошуком самореалізації через невизначеність життєвих перспектив і проблемами пошуку роботи тощо.

Серед пріоритетних напрямів молодіжної політики України сьогодні визначають патріотичне виховання, зайнятість молоді, здоровий спосіб життя та реалізацію творчих та інтелектуальних здібностей молоді. Програма патріотичного виховання передбачає здійснення заходів, спрямованих на формування патріотичної та громадянської свідомості молоді, виховання почуття особистісної та національної гідності, а також знищення комплексу меншовартості у молодих людей. Політика зайнятості молоді реалізується державою шляхом створення умов та здійснення заходів щодо забезпечення працевлаштування та розвитку підприємництва серед молоді. Діяльність у сфері забезпечення здорового життя передбачає здійснення заходів, спрямованих на поширення серед молоді активного та здорового способу життя завдяки формуванню основ для покращення фізичного та психічного здоров'я молоді. Для покращення життя молоді, просування її креативного, творчого хисту, загального розвитку та впровадження якісного дозвілля, починаючи з 2001 року, щорічно надаються гранти Президента України для обдарованих молодих людей [12]. Отже, молодіжна політика – це комплексна діяльність громадянського суспільства та держави, націлена на розвиток та підтримку соціального становлення молодих громадян України, які повинні бути залучені до її формування.

Нормативно-правове забезпечення формування та розвитку молодіжної політики в Україні розпочалося

із прийняття Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» від 15.12.1992 р. та Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 р. Дані нормативно-правові акти втратили чинність на підставі Закону України «Про основні засади молодіжної політики» від 27.04.2021 р., який дає тлумачення молодіжної політики, визначає її мету, завдання, принципи та пріоритети, а також передбачає залучення молоді до формування та здійснення молодіжної політики у формі зважання на думку молоді під час прийняття рішень у відповідній сфері, а також залучення суб'єктів молодіжної роботи до реалізації молодіжної політики. Закон передбачає створення консультативно-дорадчого органу при Кабінеті Міністрів – Національної ради з питань молоді на чолі з Прем'єр-міністром. Даний орган створено для забезпечення участі молоді у суспільно-політичному житті. Закон регулює питання діяльності Українського молодіжного фонду, бюджетного органу, діяльність якого спрямовується та координується Міністерством молоді та спорту України та сприяє розробці та реалізації сучасних проектів у сфері молодіжної політики. Стаття 6 Закону передбачає утворення молодіжних рад при органах влади. Основною функцією рад є створення певного ланцюга між громадськими організаціями та центральними органами державної влади, що забезпечує врахування інтересів української молоді при прийнятті рішень у сфері молодіжної політики [3].

Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 р. надав можливість легалізувати молодіжні (дитячі) організації та спростити процедуру їх реєстрації. Засновником молодіжної (дитячої) організації можуть виступати громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та досягли 14 років [13].

Закон України «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху» від 17.12.2019 р. визнає значний історичний внесок пластового руху в освіту дітей і молоді, здобуття та становлення української державності та формує засади розвитку державної політики щодо сприяння діяльності пластового й скаутського руху. Місія Пласту та скаутського руху полягає в тому, щоб виховувати дітей та молодь відповідно до системи цінностей, відображеної в Пластовій присязі, Скаутській обіцянці та Законі про пласт і скаутів, з метою зробити світ кращим місцем для людей, де вони можуть себе реалізувати. Пластові та скаутські організації можуть брати участь у розробці і реалізації державних та місцевих молодіжних програм, а також отримувати матеріальну та інформаційну підтримку від держави [14].

Метою Національної молодіжної стратегії до 2030 року, затвердженої 12.03.2021 р. є створення можливостей для молодих людей, які проживають на території України, бути конкурентоспроможними, брати участь у житті суспільства та свідомо сприяти його подальшому розвитку. Основними пріоритетами

є покращення середовища з точки зору безпечності; популяризація здорового способу життя, культури здорового харчування та психогігієни; підвищення самостійності молоді, рівня конкурентоспроможності та зайнятості; залучення молоді до державотворчих процесів; недопущення нерівності та дискримінації, підвищення мобільності та інтеграції молодих людей в суспільне життя держави та світу в цілому. Очікуваними результатами виконання Стратегії є набуття молоддю самостійності та життєстійкості, відповідальності, активності та інтегрованості у суспільне життя України, а також власної індивідуальності через турботу про свої здоров'я з самого малку, залучення до суспільного життя, взаємодії при прийнятті рішень, які стосуються її життя, самореалізації та посилення власної безпеки [15].

За період незалежності в Україні накопичено значний досвід стосовно формування та реалізації обласних молодіжних програм. В межах виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України» затверджена Програма «Молодь Львівщини на 2021–2025 роки». Серед основних завдань Програми – розвиток мережі молодіжних центрів на території Львівської області. На сьогодні день на Львівщині діють 27 молодіжних просторів, в яких молодь може розробляти ідеї та приймати рішення стосовно життя своєї громади. Найважливішими сучасними пріоритетами Програми є національно-патріотичне виховання та підвищення культури волонтерства серед молоді. Програмою передбачено духовно-патріотичні та християнські військово-вишкільні табори. Серед запланованих є проведення національно-патріотичних заходів, зокрема, перегляд патріотичних кінострічок, проведення курсів домедичної допомоги тощо. Важливим аспектом Програми є підвищення рівня мобільності молоді за допомогою молодіжних обмінів, що будуть сприяти збільшенню кількості спільних проєктів та поживлення взаємодії між Україною і Європейським Союзом, а також збільшувати частку молоді, яка здобуває досвід через неформальну освіту за межами своєї громади [16].

Отже, нормативно-правова база формування та розвитку молодіжної політики в Україні активно вдосконалюється, проте практично відсутнім є порядок і механізми її впровадження. На місцевому рівні видатки на фінансування молодіжної політики займають чи не найменшу частку бюджету, а інновації у цій сфері залишаються на низькому рівні.

Серед проблем, які існують у нормативно-правовому забезпеченні здійснення державної молодіжної політики, виділяють, зокрема, брак термінологічної єдності та значну невідповідність законодавства України європейським стандартам [8]. Незважаючи на активне доопрацювання і доповнення законодавчої бази щодо реалізації державної молодіжної політики, існує потреба внесення значних змін для її удосконалення, вирішення суперечностей правових актів та їх безпосереднього виконання. Зокрема, потрібно обмеж-

ити вікові межі молоді в Україні задля запобігання розпорощення ресурсів, відведених на вирішення проблем надто великої кількості молоді різного віку. Результатом зниження верхньої вікової межі має стати доцільніше використання ресурсів на молодь протягом періоду, коли їй потрібна найбільша підтримка. Так, у більшості країн світу вік молоді – 14–25 років, за підходом ООН –15–24 роки, за Стратегією розвитку ЄС – 13–30 років, в Україні –14–35 років. Тому, вважаємо, що вікові межі потрібно звужити задля гармонізації законодавства України та ЄС [17]. Згідно із Законом №3718 передбачалося зниження вікових рамок до 29 років, що дозволило б сконцентрувати заходи молодіжної політики на більш ніж десяти мільйонах молодих людей, скоротивши формальне охоплення молоді більш ніж на 3 млн осіб віком 30–35 років. Запропоновано поділ молоді на групи: школярі – 14–17 років; молоді люди, які отримали освіту в закладах освіти I–IV рівнів акредитації – 18–24 років; молодь, що працює, – 25–29 років. Передбачено підтримку дитячих громадських організацій, тобто дія Законопроєкту поширюється на дітей віком від 6 років. Законопроєкт було відхилено і верхня межа віку молоді залишилася на рівні 35 років. Мотивом відхилення стала думка молоді стосовно відсутності причин позбавлення частини громадян молодіжного статусу в часи соціально-економічного занепаду, акцентуючи на тому що, здебільшого, молодь захищає Україну від російської агресії. Проте молодіжна політика в Україні не впливає на статус військовослужбовців, ці питання знаходяться у сфері компетенції департаментів соціального захисту, які забезпечують захист інтересів та соціальні гарантії для учасників бойових дій. Отже, зміна вікових меж молоді є необхідною для забезпечення ефективності реалізації молодіжної політики в Україні [18].

Задля розвитку та реалізації державної молодіжної політики необхідно працювати над вирішенням проблеми зайнятості молоді в Україні, зокрема, забезпечити дотації роботодавцям, які приймають на роботу безробітних, зокрема молодь, згідно з Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття»; відновити стимули прийняття на роботу молоді, зокрема дотації та відсотки квотувань на бронювання робочих місць для молоді; укладати угоди стосовно соціального захисту українських мігрантів, зокрема молоді [19].

Для збільшення ефективності реалізації молодіжної політики в Україні потрібно приділяти більше уваги формуванню Стратегії розвитку державної молодіжної політики, оскільки значним її недоліком є розмите формулювання сутності заходів, які мають проводитись відповідно до неї. У Стратегії наведено велику кількість способів розвитку молодіжної політики, зокрема напрямку популяризації здорового способу життя: проведення неформальних спортивних рухів, профілактика булінгу, протидія залежностям тощо. Проте дані заходи не підкріплені жодними конкретними кроками, які забезпечать їх реалізацію, тому для ефек-

тивного здійснення державної молодіжної політики, необхідно змінювати підхід до розробки стратегій, в яких потрібно чітко наводити заходи та кроки для їх здійснення; до розробки слід залучати безпосередньо молодь: представників молодіжних організацій тощо, для врахування інтересів та потреб молоді; щоразу потрібно аналізувати результати та успішність попередніх стратегій [20].

Загалом, чинна законодавча база молодіжної політики сьогодні є досить розвиненою. Проте дослідники державної молодіжної політики вважають, що нормативно-правова база потребує вдосконалень, зокрема, стосовно залучення зарубіжного досвіду роботи з молоддю. Потрібно провести максимальну уніфікацію чинного законодавства у сфері молодіжної політики України до законодавства Європейського Союзу. Одним із аспектів цього має стати впровадження європейської триступеневої структури реалізації молодіжної політики. Перший рівень – розробка законодавчої бази та напрямів її реалізації урядом; другий – впровадження політики місцевими адміністраціями; третій

рівень – молодіжні організації виступають основним інструментом участі молоді в реалізації політики [21].

Відповідно до проведеного авторами опитування, 28% респондентів нічого не знають про молодіжну політику [посилання на власну статтю]. Для вирішення проблеми обізнаності молоді стосовно молодіжної політики, необхідно провадити популяризацію заходів та участі в об'єктах молодіжної інфраструктури. Існує декілька методів для збільшення обізнаності:

- використання інформаційних технологій для ефективної комунікації з молоддю (через веб-сторінки: Facebook, Instagram, Twitter);

- створення єдиної доступної платформи, на якій відобразатиметься уся необхідна інформація для залучення молоді до молодіжних центрів, їх заходів, тренінгів тощо;

- електронна розсилка на пошту раз в місяць або раз в квартал з інформацією про найближчі зустрічі та заходи стосовно формування та реалізації молодіжної політики;

- використання засобів масової інформації, місцевих газет чи/або інформаційних бюлетенів;

Таблиця 2 – Напрями вирішення проблем молодіжної політики в Україні

№ з/п	Проблема	Напрямки вирішення
1.	Недосконале нормативно-правове забезпечення	Гармонізація законодавства України та ЄС, зокрема через впровадження європейської триступеневої структури реалізації молодіжної політики, визначення пріоритетів європейської інтеграції та врахування позицій Європейської Хартії про участь молоді у місцевому та регіональному рівнях молодіжної політики.
2.	Відсутність молодіжної політики в сфері зайнятості	Впровадження нормативно-правових актів стосовно першого працевлаштування молоді; мотивування роботодавців до прийняття на роботу молоді через забезпечення дотацій та відсотків квот на бронювання робочих місць для молоді; укладання міжнародних угод стосовно соціального захисту молодих українських мігрантів.
3.	Широкі вікові рамки молоді	Прийняття Закону, який передбачає встановлення вікових меж 14–29 років, поділ молоді на групи для ефективнішого спрямування заходів та підтримку дитячих громадських організацій.
4.	Неефективне формування Стратегії розвитку молодіжної політики	Зміна підходу до розробки стратегії: закріплення чітких визначених заходів до їх здійснення; залучення молоді до розробки для врахування її потреб та інтересів; проведення аналізу результатів попередніх здійснюваних стратегій.
5.	Недостатнє фінансування реалізації молодіжної політики	Активізація взаємодії та комунікації між Міністерством молоді та спорту та управліннями на місцях: проведення роз'яснювальних робіт стосовно необхідності підвищення ефективності реалізації молодіжної політики та необхідності збільшення фінансування її заходів.
6.	Низький рівень компетентності фахівців з молодіжної роботи	Затвердження обов'язкової програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації молодіжних працівників; впровадження нових освітніх спеціальностей, які будуть навчати кандидатів за відповідними державними стандартами.
7.	Повільний розвиток мережі об'єктів молодіжної інфраструктури	Розширення мережі молодіжних центрів та просторів по Україні, зокрема в більшості сіл та селищ міського типу; створення гуртків та клубів за інтересами; популяризація діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій тощо.
8.	Недостатньо дієва система моніторингу та оцінки реалізації молодіжної політики	Затвердження обов'язкового щорічного звіту виконання молодіжної політики: по громадах, по кожній програмі і стратегії; проведення щорічних соціологічних опитувань серед молоді стосовно її стану та рівня задоволення реалізованою молодіжною політикою.
9.	Патерналізм	Підвищення рівня конкурентоспроможності молоді, розвиток її підприємницьких здібностей та самостійності шляхом залучення молоді до формування та реалізації молодіжної політики – впровадження програм «Перший крок до успіху» та «Перший кар'єрний крок» для молоді всієї України.
10.	Слабка обізнаність молоді стосовно здійснення молодіжної політики	Популяризація заходів молодіжної політики серед молоді: створення єдиної платформи для поширення інформації; використання соціальних мереж для комунікації з молоддю; співпраця з засобами масової інформації; проведення масових заходів.

Джерело: сформовано авторами на основі [8; 17–23]

- використання цифрових каналів (груп Messenger / Viber, YouTube – прямі ефіри, стріми, реклама об'єднаних територіальних громад/ молодіжних центрів);
- організація масових заходів.

Для усунення недоліків фінансування молодіжної політики пропонуємо активізацію взаємодії та комунікацій між Міністерством молоді та спорту та управліннями на місцях. Потрібно провести роз'яснювальні роботи стосовно необхідності підвищення ефективності реалізації молодіжної політики, оскільки молодь – це майбутнє держави і суспільства, і без неї неможливий подальше їх існування та розвиток [22].

З метою вирішення наявних проблем стосовно неефективності здійснення молодіжної політики найдоцільнішим є формування та реалізація її на місцевому рівні внаслідок реформування місцевого самоврядування в Україні. Ядром молодіжної інфраструктури в умовах децентралізації є молодіжні центри та простори, які є центром об'єднання суспільно активної молоді. Забезпеченням діяльності даних просторів та активним залученням молодого покоління до життя громад займаються молодіжні працівники. Сьогодні існує проблема неякісної підготовки до роботи молодіжних працівників. Можливі два способи її вирішення: перший – затвердження обов'язкової програми підготовки, перепідготовки та підвищення

кваліфікації молодіжних працівників; другий – впровадження нових освітніх спеціальностей, які будуть навчати кандидатів за відповідними державними стандартами [23].

У Таблиці 2 наведено результати дослідження нормативно-правових та економічних напрямів вирішення проблем молодіжної політики.

Висновки. Для подальшого вдосконалення нормативно-правової бази молодіжної політики в Україні необхідно: змінити вікові рамки молодого покоління; впроваджувати підтримку роботодавцям, які працевлаштовують молодь; забезпечити наявність визначених і чітких кроків виконання стратегій розвитку молодіжної політики, а також потрібно провести уніфікацію законодавства України у сфері державної молодіжної політики до законодавства ЄС. Для вирішення інших проблем молодіжної політики слід забезпечити залучення фінансування для розвитку молодіжної політики; підвищення кваліфікації молодіжних працівників; розширення мережі молодіжних центрів та просторів; покращення системи моніторингу за допомогою впровадження обов'язкового щорічного звіту виконання програм та стратегій; впровадження молодіжних програм з метою залучення молоді до формування молодіжної політики; інтенсифікація комунікації влади з молоддю, створення єдиного порталу з усією необхідною інформацією тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барабаш В. В., Шаповал А. В. Приоритети молодежної політики. *Коммунист України*. 1989. № 1. С. 43–46.
2. Гуцалова М. В. Європейський досвід реалізації молодіжної політики. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер. : Політологія*. 2013. Т. 212. Вип. 200. С. 97–100.
3. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27.04.2021 №1414-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення: 30.12.2022).
4. Головенько В. А., Корнієвський О. А. Український молодіжний рух: історія та сьогодення. Київ : Наукова думка, 1994. 111 с.
5. Гайванович І. Молодіжний рух України: тенденції та перспективи розвитку. *Молода нація: Альманах : Спецвипуск*. Київ : Смолоскип, 2000. С. 115–122.
6. Ільїнський І. М. Потреби молоді в умовах соціально-економічних і ринкових трансформацій. *Теорія та практика державного управління*. 2009. № 2. С. 17–16.
7. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. Київ : Наукова думка, 1993. 325 с.
8. Панасюк В. Державна молодіжна політика як складова процесу побудови соціальної держави. *Юридичний вісник*. 2015. № 3. С. 229–234.
9. Радченко О., Крюков О. Державна молодіжна політика: основні поняття та принципи як архетипи формування та реалізації в публічному просторі. *Публічне управління: теорія та практика*. 2014. Вип. 2. С. 18–25.
10. Козлова Л. В. Теоретико-методологічні засади механізму формування державної політики. *Наукові праці : науково-методичний журнал*. 2011. Вип. 147. Т. 159. Державне управління. С. 63–69.
11. Сіверс З. Ф. Особливості соціальних уявлень та настановлень сучасної молоді щодо політико-правових інститутів. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2016. Вип. 37. С. 62–72.
12. Кожушко Н. Теоретико-методологічні засади формування моделей державної молодіжної політики. *Ефективність державного управління : Збірник наукових праць Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України*. Львів : 2014. Вип. 41. 560 с.
13. Про громадські об'єднання : Закон України від 16.03.2022 №4572-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 30.12.2022).
14. Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху : Закон України від 17.12.2019 № 385-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-20#Text> (дата звернення: 30.12.2022).
15. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року : Указ Президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text> (дата звернення: 30.12.2022).
16. Про затвердження програми «Молодь Львівщини на 2021-2025 роки» / Львівська обласна рада. URL: <https://lvivoblrada.gov.ua/programi-2021-2025-rokiv> (дата звернення: 30.12.2022).

17. Якімова Н. С., Шаульська Л. В. Напрями підвищення конкурентоспроможності молоді в контексті забезпечення ефективності державної соціальної політики. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Тухан-Барановського. Серія : Економічні науки*. 2018. № 1. С. 119–127.
18. Гричишин С. С. Молодіжна політика в Україні в сучасних умовах суспільного розвитку. *Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. Серія : «Державне управління»*. 2019. Т.82. № 1. С. 143–149.
19. Квітка А. В., Сидоренко О. А. Державна молодіжна політика зайнятості в Україні. *Соціальна економіка*. 2016. Т. 51. № 1. С. 52–58.
20. Канавець М. В. Сучасний стан і перспективи розвитку взаємодії молодіжних громадських організацій з органами публічної влади і об'єднаними територіальними громадами в умовах децентралізації. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 3. С. 116–130.
21. Баглик В. С. Механізми формування молодіжної політики на міжнародному рівні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 1. С. 382–386.
22. Коваль В. Г. Молодіжна політика і її розвиток: методологія, теорія, механізми для її реалізацій. Миколаїв : Вид-во ЧДУУ ім. Петра Могили, 2014. 438 с.
23. Прудіус Л. В. Неформальна освіта державних службовців в Україні: правові аспекти. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2016. № 1. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/eng/archive/2018/1/14.pdf> (дата звернення: 30.12.2022).

REFERENCES:

1. Barabash V. V., Shapoval A. V. (1989) Priorityety molodyozhnoy politiki [Youth Policy Priorities]. *Komunist Ukrainy – Communist of Ukraine*, № 1, pp. 43–46.
2. Gutsalova M.V. (2013) Yevropeyskyy dosvid realizatsiyi molodizhnoy polityky [European experience of youth policy implementation]. *Naukovi praci Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyla. Ser. : Politolohiya – Scientific works of the Black Sea State University named after Petro Mohyla. Ser. : Politology*, vol. 212. iss. 200, pp. 97–100.
3. Pro zasady molodizhnoy polityky [About the main principles of youth policy] (2021) Law of Ukraine № 1414-IX. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (accessed 30.12.2022).
4. Golovenko V. A., Korniyevskyy O. A. (1994) Ukrayinskyy molodizhnyy rukh: istoriya ta siohodennya [Ukrainian youth movement: history and present]. Kyiv: Naukova dumka.
5. Gayvanovych I. (2000) Molodizhnyy rukh Ukrayiny: tendencyi ta perspektyvy rozvytku [Youth movement of Ukraine: trends and prospects of development]. *Moloda natsiya : Almanakh : Spatsvyypusk – Young nation: Almanac: Special issue*. Kyiv: Smoloskyp, pp.115-122.
6. Plyinskyy I. M. (2009) Potreby molodi v umovakh sotsialno-ekonomichnykh i rynkovykh transformatsiy [The needs of young people in the conditions of socio-economic and market transformations]. *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya – Theory and practice of public administration*, № 2, pp.17–16.
7. Golovatyy M. F. (1993) Molodizhna polityka v Ukraini: problem onovlennia [Youth policy in Ukraine: problems of renewal]. Kyiv: Naukova dumka.
8. Panasyuk V. (2015) Derzhavna molodizhna polityka yak skladova procesu pobudovy sotsialnoy derzhavy [State youth policy as a component of the process of building a social state]. *Yurydychnyy visnyk – Legal Bulletin*, № 3, pp. 229–234.
9. Radchenko O., Kryukov O. (2014) Derzhavna molodizhna polityka: osnovni ponyattya ta pryntsypy yak archetypy formuvannya ta realizatsiyi v publichnomu prostori [State youth policy: basic concepts and principles as archetypes of formation and implementation in public space]. *Publichne upravlinnya: teoriya ta praktyka – Public administration: theory and practice*, iss. 2, pp. 18–25.
10. Kozlova L. V. (2011) Teoretyko-metodolohichni zasady mekhanizmu formuvannya derzhavnoy polityky [Theoretical and methodological foundations of the mechanism of formation of state policy]. *Naukovi pratsi : naukovo-metodychnyy zhurnal Scientific works: a scientific and methodical journal*, iss. 147, vol. 159, pp. 63–69.
11. Sivers Z.F. (2016) Osoblyvosti sotsialnykh uyavlen ta nastanovlen suchasnoyi molodi shchodo polityko-pravovykh instytutiv [Peculiarities of social ideas and guidelines of modern youth regarding political and legal institutions]. *Naukovi studiyi iz sotsialnoyi ta politychnoyi psykholohiyi – Scientific studies in social and political psychology*, iss.37, pp. 67–72.
12. Kozhushko N. (2014) Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannya modeley derzhavnoy molodizhnoy polityky [Theoretical and methodological foundations of the formation of state youth policy models]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnya : zbirnyk naukovykh prac lvivskoho rehionalnoho instytutu derzhavnoho upravlinnya natsionalnoyi akademoyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezydentovi Ukrainy Effectiveness of public administration: Collection of scientific works of the Lviv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, iss. 41.
13. Pro hromadski obyednannya [About public associations] (2022) Law of Ukraine № 4572-VI. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (accessed 30.12.2022).
14. Pro vyznannya plastovoho rukhy ta osoblyvosti derzhavnoy pidtrymky plastovoho, skautskoho rukhy [About the recognition of the plast movement and the peculiarities of state support for the plast and scout movement] (2019) Law of Ukraine № 385-IX. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-20#Text> (accessed 30.12.2022).
15. Pro Natsionalnu molodizhnu stratehiyu do 2030 roku [About the National Youth Strategy until 2030] (2022) Decree of the President of Ukraine № 94/2021. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text> (accessed 30.12.2022).
16. Pro zatverdzhennya prohramy “Molod Lvivshchyny na 2021-2025 roky” [About the approval of the program “Youth of Lviv Region for 2021-2025”] (2021). Lviv Regional Council. Available at: <https://lvivoblrada.gov.ua/programi-2021-2025-rokiv> (accessed 30.12.2022).

17. Yakymova N. S., Shaulska L. V. (2018) Napryamy pidvyshchennya konkurentospromozhnosti molodi v konteksti zabezpechennya efektyvnosti derzhavnoi sotsialnoi polityky [Directions for increasing the competitiveness of youth in the context of ensuring the effectiveness of state social policy]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. Mykhayla Tuhana-Baranovskoho. Seriya : Ekonomichni nauky. Bulletin of the Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovskyi. Series: Economic sciences*, № 1, pp. 119–127.
18. Grynychshyn S. S. (2019) Molodizhna polityka v Ukraini v suchasnykh umovakh suspilnoho rozvytku [Youth policy in Ukraine in modern conditions of social development]. *Manager. Visnyk Donetskoho derzhavnoho upravlinnya. Seriya : "Derzhavne upravlinnya" – Manager. Bulletin of the Donetsk State University of Management. Series: "Public Administration"*, vol. 82, № 1, pp. 143–149.
19. Kvitka A. V., Sydorenko O. A. (2016) Derzhavna molodizhna polityka zaynyatosti v Ukraini [State youth employment policy in Ukraine]. *Sotsialna ekonomika – Social economy*, vol. 51, № 1, pp. 52–58.
20. Kanavets M. V. (2018) Suchasny stan i perspektyvy rozvytku vzayemodiyi molodizhnykh hromadskykh orhanizatsiy z orhanamy publichnoi vlady i obyednanymy terytorialnymy hromadamy v umovakh detsentralizatsiyi [The current state and prospects for the development of the interaction of youth public organizations with public authorities and united territorial communities in conditions of decentralization]. *Derzhavne upravlinnya ta misceve samovryaduvannya – State administration and local self-government*, iss. 3, pp. 116–130.
21. Baglyk V. S. (2015) Mekhanizmy formuvannya molodizhnoi polityky na mizhnarodnomu rivni [Mechanisms of youth policy formation at the international level]. *Aktualni problem derzhavnoho upravlinnya – Actual problems of public administration*, № 1, pp. 382–386.
22. Koval V. G. (2014) Molodizhna polityka i yiyi rozvytok: metodolohiya, teoriya, mekhanizmy dlya yiyi realizatsiyi [Youth policy and its development: methodology, theory, mechanisms for its implementation] Mykolayiv : ChDUU named after Petra Mohyly
23. Pudys L. V. (2016) Neformalna osvita derzhavnykh sluzhbovciv v Ukraini: pravovi aspekty [Informal education of civil servants in Ukraine: legal aspects]. *Publichne upravlinnya ta mytne administruvannya – Public administration and customs administration*, № 1. Available at: <http://customs-admin.umsf.in.ua/eng/archive/2018/1/14.pdf> (accessed 30.12.2022).

MAIN DIRECTIONS OF YOUTH POLICY PROBLEMS SOLVING IN UKRAINE

Sofia O. Komarynets¹, Sofia G. Mashtalir²

The state's attitude towards youth and its problems is manifested through the implementation of a clear and balanced state youth policy. When the result of such a policy is the creation of all the necessary conditions and the provision of adequate guarantees for social progress and further successful development of young people, they can and want to use their potential for the benefit of society. The primary task of the strategic development of the state is to solve problems related to the formation of youth policy, therefore, the basic problems were investigated and the main directions of their solution were established. It has been established that the legislation of Ukraine needs significant changes to improve the effectiveness of youth policy implementation. The authors refer to the problems in the field of normative and legal regulation: disagreements in the theoretical base, the absence of many necessary acts and non-compliance of legislation with EU standards. The authors have determined directions for solving regulatory and legal problems in the field of youth policy, in particular: changing the age limits of youth in the legislation of Ukraine; ensuring the motivation of employers for youth employment, approval of the Law of Ukraine "On the first place of work"; changing the approach to the formation of youth policy strategy; harmonization of Ukrainian legislation with EU legislation: implementation of a three-stage structure of youth policy implementation. According to the results of the research, it was established that the economic directions for increasing the effectiveness of youth policy implementation are: increasing funding for the development of youth policy; qualification improvement of youth workers; expansion of the network of youth centres and spaces; improving the monitoring system through the introduction of a mandatory annual report on the implementation of programs and strategies; implementation of youth programs in order to involve young people in the formation of youth policy; improving communication between the government and youth, creating a single portal with all the necessary information, etc.

Key words: youth, youth policy, problems of youth policy, regulatory and legal directions for solving problems of youth policy, economic directions for solving problems of economic policy.

JEL Classification: J13

*Стаття надійшла до редакції 10.02.2023
The article was received February 10, 2023*

¹ Sofia O. Komarynets, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theoretical and Applied Economics, Lviv Polytechnic National University

² Sofia G. Mashtalir, Master, Lviv Polytechnic National University